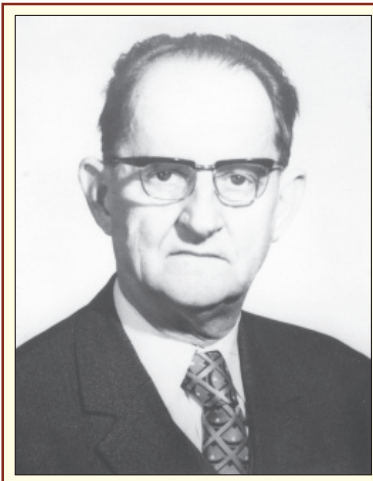

100 éve született Dr. Szász Kálmán, akit mindenki becsült és szeretett

Bayer István

Szász Kálmán 1910. október 7-én született Sepsiszentgyörgyön, ott érettségizett és ott kezdődött gyógyszerési pályafutása is, az ottani Szent György gyógyszertárban volt gyakornok. Nemcsak a kisebbségi sorsot, hanem a szegénységet is korán megismerte. Sokszor emlegette, hogy bukaresti egyetemi éve alatt töpörtyű volt a főtápláléka, mert az volt a legolcsóbb eledel. Bukarestben 1934-ben kapott gyógyszerési oklevelet, majd – gyógyszertári munka mellett – a kolozsvári egyetemen tanári oklevelet is szerzett. Ezt követően áttelepült Magyarországra, ahol 1939 és 1944 között Budapesten a Dr. Wander Gyógyszer- és Tápszergyár analitikai laboratóriumát vezette. Rövid katonai szolgálat és hadifogság után az – államosítás után a Kőbányai Gyógyszerárugyár nevet viselő – Richter-gyárba került, ahol a növénykémiai üzemet, majd később a növénykémiai kutatórészleget vezette. A Richter-gyárban töltött évtizedek alatt Szász Kálmán kulcsfontosságú szerepet játszott abban a folyamatban, melynek során a gyógyszerkészítményekben a növényi kivonatok helyét az izolált hatóanyagok foglalták el. A sorozat az anyarozs-alkaloidokkal kezdődött, melyek üzemi gyártásának megvalósítása – zömmel Békésy Miklós és Tuzson Pál kutatási eredményeinek a felhasználásával – Szász Kálmán érdeme. A *Digitalis*-kivonatról kristályos glikozidokra való áttérés már kizárólag Szász Kálmán kutatásának köszönhető. Ezt követte Szász Kálmán egyik legkiemelkedőbb teljesítménye, a *Vinca minor* (télizöld meténg) valamint a

Catharanthus roseus (rózsameténg) alkaloidjainak a kutatása és gyártása. Szász Kálmán nemcsak izolálta és gyártotta azokat az alkaloidokat, melyek a *Devincan*, a *Vinblastin* és a *Vincristin* forgalomba-hozatalát tették lehetővé, hanem neki köszönhető az is, hogy – a korábban csak vadontermésből begyűjtött – *Vinca minor* termesztése is megvalósult. (Nem volt könnyű dolga, hiszen a korszak egyik legbefolyásosabb embere még akkor is azt állította, hogy a *Vinca minor* nem lehet termeszteni, amikor Szász Kálmán az ültetvényt diaposzítíven bemutatta...)

A növényi hatóanyagok izolálásában és gyártásában óriási előrelépést jelentett az U-extraktor, amely a legjelentősebb Szász Kálmán 12 szabadalma közül.

Szász Kálmán tudományos munkáját közel félszáz tudományos közlemény bizonyítja, a budapesti és szegedi egyetemen rendszeresen tartott előadásokat és sokakkal ő szerettette meg a növénykémiai.

Itthon és külföldön számos kitüntetésben és elismerésben részesült.

Szász Kálmán számára az, hogy minden ember egyenlő, nem szólás-mondás volt, hanem valóságos mindennapi gyakorlat, ezért nemcsak tudása, tehetsége és szorgalma, hanem emberi magatartása miatt is becsülte és szerette mindenki. Kivételt csak azok jelentettek, akik nem tudták elviselni Szász Kálmán őszinte beszédét.

1978-ban Budapesten hunyt el.

Bayer, I.: *Kálmán Szász was born 100 years ago*

A szerző címe: Budapest, Lotz Károly utca 11/a – 1026